

Alvaro Urbano-Ispizua

Professor Rozman, hematòleg

- Moltes gràcies Dr Campistol per donar-me la oportunitat de poder explicar aquí, en un dia tan important per al professor Rozman, per l'hospital, i per tots nosaltres, el paper del professor Rozman a l'hematologia.

- He dividit la presentació en tres parts.
 - o Primer faré una breu introducció al personatge,
 - o en segon lloc descriuré les contribucions més importants del professor Rozman a la hematologia internacional,
 - o i per acabar m'agradaria fer uns comentaris personals sobre la seva figura

Primera part. Introducció al personatge (foto 1)

- Com és possible que una persona sense llar des dels setze anys, aparegui de sobte a Barcelona, amb 19, apàtrida, sense saber una paraula ni de castellà ni de català comenci medicina i l'acabi amb premi extraordinari; i no només això, sinó que pocs anys després esdevingui catedràtic de medicina (un dels més joves a Espanya), i a més transformi la hematologia espanyola fins al punt de fer-la internacionalment reconeguda?

- Com pot ser que ELL, que arriba sense nacionalitat, rebi després la Creu de St Jordi, un dels màxims reconeixements que atorga la Generalitat de Catalunya, alhora que el seu país d'origen, Eslovènia, el nombra també ambaixador de la ciència?

- Com és possible que s'hagi escrit un llibre sobre la seva vida, en el qual hi han volgut participar quaranta-un hematòlegs nacionals i internacionals, per reiterar, que vostè ha estat el pioner de la hematologia moderna a Espanya? Que gràcies a vostè molts d'ells són reconeguts internacionalment?

- Què és el que el fa únic? Què destaquem de vostè els seus col·legues hematòlegs?

- Hi ha uns valors que apareixen reiteradament a la seva biografia i que les persones que hem tingut la sort de treballar amb vostè donem fe que es així i és obligat remarcar:

- El primer és el rigor amb tot el que fa, ja sigui un tema científic, com assistencial, o de qualsevol altre índole
- D'altra banda, la honestat i l'ètica professional i personal son virtuts que l'han acompanyat durant tota la seva trajectòria i que amb el pas del temps me n'he adonat que vostè es un model
- I què dir dels seus coneixements, fruit de moltes hores d'estudi i d'observació de malalts, d'una cultura de l'esforç, o com vostè diu moltes vegades, de la cultura de la transpiració.
- A destacar el compromís, la seva lluita constant per millorar, per canviar les coses, encara que aquest canvi no el beneficiï. Un home que representa els ideals europeus: humanisme i compromís social.
- Admirable la seva capacitat d'adaptació en qualsevol circumstància vital per adversa que pugui semblar. De fet sempre explica que al camp de refugiats s'ho va passar molt bé, fent teatre (foto 2), aquí representant a Shakespeare, i jugant a futbol (foto 3), una afició que va continuar aquí a Catalunya (foto 4), inclús davant del (foto 5) Prof Pedro-Pons i del seu estimat mestre Prof Farreras .

Vostè sempre diu que les persones no decidim el nostre futur. I posa com a exemple la seva arribada a Barcelona. L'expatriaven, i el seu destí final era Buenos Aires via Hamburg on vostè hi viatjava en tren. Volia baixar a Roma i no el deixaven, però un comandant britànic, segons abans de que marxés el tren, el va deixar baixar i des d'allà va arribar a la nostra ciutat. Aquest fet inesperat va canviar el seu futur,...i en gran part el nostre!: hem, per tant, d'estar agraïts, a aquest comandant anònim!!

Però en el fons, el seu destí el va decidir vostè mateix, quan als seus 19 anys amb una gran valentia i empena (per no dir una altra cosa políticament incorrecta...) va baixar d'aquell tren per començar una vida nova en un lloc que li era totalment desconegut.

Ha convertit aquesta Facultat i l'Hospital Clínic en casa seva, i Catalunya en el seu país. Normalment, professor, vostè i jo ens relacionem jo amb bata i sense corbata, i en castellà, pels meus orígens. Ja veu que avui vinc mes mudat i que estic fent la presentació en català, i les dues coses son, sobretot, per respecte a la seva persona i als seus sentiments cap a la seva terra d'adopció.

(foto 6) Segona part. Fites com a hematòleg

1.- L'escola de hematologia del clínic va començar (foto 7) amb la direcció del Professor Farreras, mestre al que el profe sempre ha estat extraordinàriament fidel i agraït. El primer curs d'aquesta escola va ser al 1961 (foto 8), ja amb el Dr Rozman com a un dels professors. Pocs anys després, el Prof Rozman es fa càrrec d'aquesta escola, donant-li una empena extraordinària. Aquesta escola ha estat la meca de les principals innovacions i ensenyances de la nostra especialitat per a tots els hematòlegs espanyols i llatinoamericans.

(foto 9) Ell ha estat el primer, ens ha ensenyat el camí a la resta, a com publicar treballs científics en anglès, a organitzar congressos internacionals, a obrir-se, sense por, al món anglosaxó .

2.- El servei d'hematologia del Clinic ha estat el primer de tot l'estat espanyol i un dels pioners a Europa en establir un programa consolidat de trasplantament de moll d'os. El professor Rozman ha creat una xarxa estatal de recerca de donants per a trasplantament, el REDMO, i ha estat crucial, juntament amb el Sr Josep Carreras, en la creació i en l'èxit de la Fundació Internacional Josep Carreras i mes recentment del Institut de Recerca Josep Carreras .

Ha format part de l'advisory board del Registre internacional de trasplantament de moll d'os. Encara avui personatges molt rellevants d'aquesta institució em pregunten per ell i recorden impressionats el rigor estadístic del que sempre ha fet gala el profe.

Aquesta activitat internacional en el món del trasplantament queda palesa (foto 10) en la seva íntima amistat amb el premi Nubél de medicina Donald Thomas.

3.- Els treballs del servei en l'àmbit de la leucèmia limfàtica crònica han tingut un gran impacte internacional, fins al punt que, l'any mil nou-cents noranta-cinc, l'editor del NEJM va demanar al professor Rozman que escrigués una revisió sobre el tema. I ell va convidar al professor Montserrat per a participar en aquesta revisió. Era la primera vegada a l'Estat Espanyol que el NEJM feia una invitació directa a un autor espanyol a qualsevol àmbit de la medicina.

Per a nosaltres era molt habitual veure al Dr Rozman i al Dr Montserrat, alternant amb el bo i millor de la LLC internacional (foto 11) (aquí amb els Drs Binet i Rai, Diguiero, Gale, a la casa del Dr Rozman formant un grup que va publicar unes guies clíniques internacionals de tractament de la LLC).

4.- De la seva escola i gràcies al seu model de treball, molts dels seus col·laboradors son actualment reconeguts internacionalment en altres malalties, com ara el mieloma (foto 12) (Dr Bladé), síndromes mieloproliferatius crònics (foto 13) (Dr Cervantes) o el limfoma (Dr Armando López-Guillermo, Dr Francesc Bosch) i les leucèmies agudes (Dr Jordi Sierra, Dr JM^a Ribera, Dr Jordi Esteve).

(foto 14) Que el professor Rozman ha creat una escola ho certifica que en el moment actual molts dels caps d'hematologia de Catalunya son deixebles directes d'ell.

La Associació Europea d'Hematologia va instaurar un premi molt important per reconèixer trajectòries d'hematòlegs europeus il·lustres. A la primera edició el guardonat va ser el profe.

5.- Que està fent ara el profe en el camp de la hematologia? (foto 15) De sempre li ha encantat l'estudi morfològic de les cèl·lules sanguínies. Afició que ha transmès a la Dra Rozman (foto 16). En els darrers dos anys el profe ha muntat un sistema que es diu (foto 17) "unbiased estereology" per a analitzar de manera correcta, i molt sofisticada, el volum real de les cèl·lules sanguínies. Ho està aplicant a una sèrie de persones sanes i a pacients amb una malaltia que es

diu leucèmia de limfòcits grans granulars. (foto 18) El profe continua treballant. Cada matí arriba a 3 quarts de 8, i segueix comptant amb la inestimable ajuda de la seva secretària, la Maria Jose Sanchez Melero.

(foto 19) Tercera part. Comentaris personals a la seva figura

El profe sempre ha imposat molt. S'havia d'anar amb molt de compte amb els errors. Jo vaig començar amb mal peu. De R1 em vaig inscriure al congrés internacional que ell mateix organitzava, i li vaig donar un xec bancari. Dies després em va trucar per a dir-me que el xec estava en blanc. Però quan dic en blanc em refereixo a que no l'havia signat! Sembla que va dir: aquest noi de Bilbao encara va una mica despistat.

Trobo a faltar moltes coses d'aquells anys. Els passis de visita que començaven i acabaven amb una puntualitat exquisida. Molts posaven l'hora del seu rellotge a punt quan començava el primer malalt. Encara mantenim aquest costum. Un passis en el que imperava el coneixement i la raó. I es que el profe es una persona molt fàcil de convèncer si tens raó,...ara, si no la tens, date por jodido!

El profe sempre ens ha transmès una forma de treballar i d'encarar la nostra professió amb independència, amb mètode, aplicant la ciència a la medicina.

Fa uns anys el vaig acompanyar a fer una gestió fora de l'hospital. A l'acabar la gestió, quan va arribar a casa i va baixar del taxi, el vaig abraçar; jo després vaig tornar cap al Clínic. El taxista em va mirar pel retrovisor i em va dir que havia percebut que jo tractava de professor a la persona que acabavem de deixar. "Si, es el meu professor de medicina de sempre". "Ah, i s'han fet grans els dos i mantenen la mateixa relació: quina sort te vostè". Vaig pensar el mateix. També vaig pensar que el profe es un model de vida. Ell ha tingut sempre, davant d'una vida gens fàcil, una actitud digne de reconeixement, de respecte, i d'admiració.

(foto 20)

Moltes gràcies professor pel seu exemple.